

ČINITELE DETERMINÁCIE ĽUDSKÉHO SPRÁVANIA: CHARAKTERISTIKA A FUNKCIE MOTIVÁCIE

MOTIVÁCIA

INŠTINKTY

VÔĽA

PUDY

HODNOTY

POSTOJE

POTREBY

AŠPIRÁCIE

MOTIVÁCIA

- **PREČO?**
- PROBLEMATIKA MOTIVÁCIE: „PREČO JE DIEŤA VZDOROVITÉ?“
- **K ČOMU? KAM? AKÝM SMEROM?**
- SMER MOTIVÁCIE, CIEĽ SPRÁVANIA
- **MOTIVÁCIA** = SÚHRN HYBNÝCH MOMENTOV V OSOBNOSTI A V ČINNOSTI, PREŽÍVANÍ A V SPRÁVANÍ. NÁŠMU SPRÁVANIU DODÁVA ENERGIU A SMER.

MOTIVÁCIA

TRI ZLOŽKY MOTIVÁCIE

- ENERGETICKÁ
 - CIEĽOVÁ
 - SMEROVÁ
-
- MOTIVÁCIA VYCHÁDZA ZO STAVU NEDOSTATKU A JEJ USPOKOJENIE VYVOLÁVA POZITÍVNE EMÓCIE.
 - MÔŽU JU SPÚŠŤAŤ **A/** VNÚTORNÉ POHNÚTKY, HLAD, SMÄD A POD) , **B/** VONKAJŠIE POPUDY (INCENTÍVY)

4 PRINCÍPY MOTIVÁCIE

- **PRINCÍPY ROVNOVÁHY**

PRI NEROVNOVÁŽNOM STAVE ORGANIZMU VZNIKÁ NAPÄTIE

4 PRINCÍPY MOTIVÁCIE

- **PRINCÍP DOMINANCIE** – AK JE VIAC POHNÚTOK, PREVLÁDNE NAJSILNEJŠIA Z NICH

4 PRINCÍPY MOTIVÁCIE

- **PRINCÍP PERCEPCIE CIEĽA** – V PROCESE MOTIVÁCIE DOCHÁDZA K DOMINANCIÍ ZAMERANIA NA VALENCIU CIEĽOVÉHO OBJEKTU A NIE NA STAV VLASTNÉHO ORGANIZMU

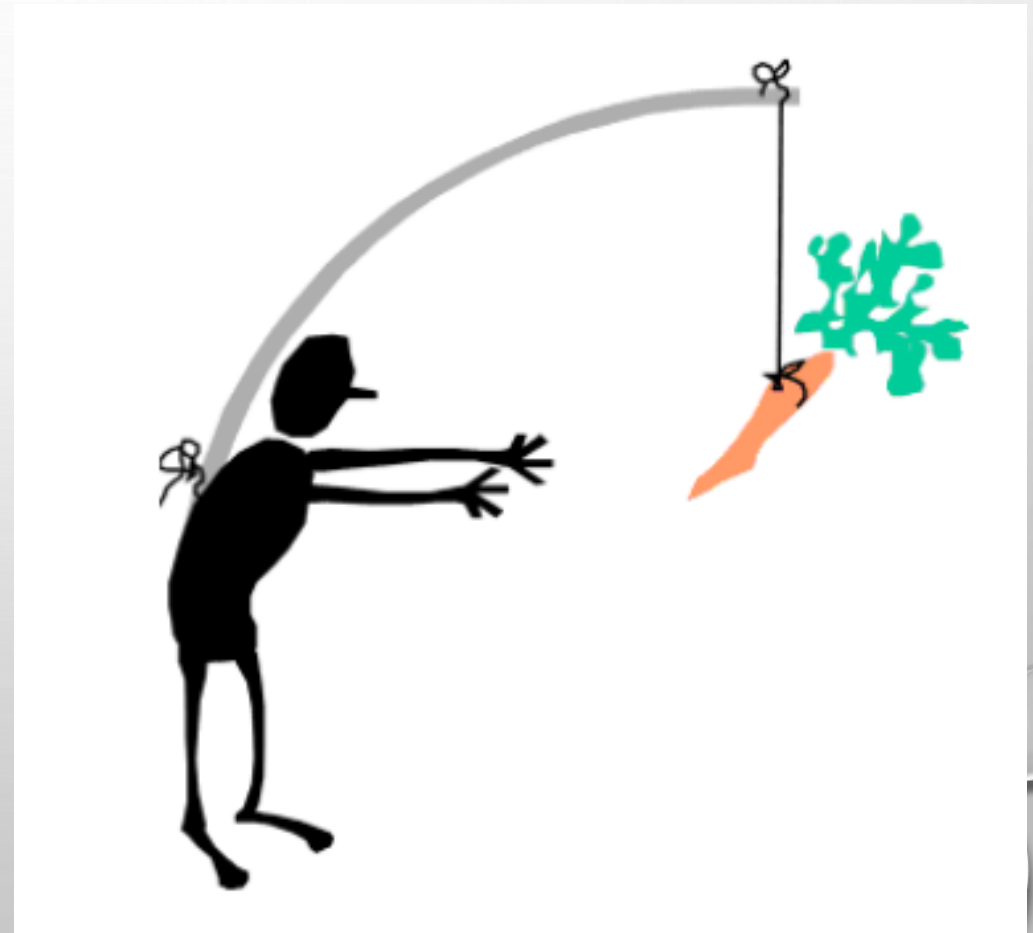

4 PRINCÍPY MOTIVÁCIE

- **PRINCÍP DRUHOTNÉHO POSILNENIA** – ZDRUŽOVANÉ PODNETY ZÍSKAVAJÚ POZITÍVNE ALEBO NEGATÍVNE VALENCIE AKO DRUHOTNÉ „ODMENY“ ALEBO „TRESTY“

- **VEDOMÁ MOTIVÁCIA**
 - **NEVEDOMÁ MOTIVÁCIA**
-
- **INTRINSICKÁ (VNÚTORNÁ)**
 - **EXTRINSICKÁ (VONKAJŠIA)**

PRINCÍPY MOTIVÁCIE

- OBJAVUJÚ SA DVE ZÁKLADNÉ TENDENCIE:
 1. K UDRŽANIU ROVNOVÁHY **PRINCÍP PSYCHICKÉHO EKVILIBRIA.**
TYPICKÝM PRÍKLADOM STRATY PSYCHICKEJ ROVNOVÁHY JE
KOGNITÍVNA DISONANCIA (FESTINGER)
 2. K ZÍSKANIU PRÍJEMNÉHO. **PRINCÍP HEDONIZMU.**

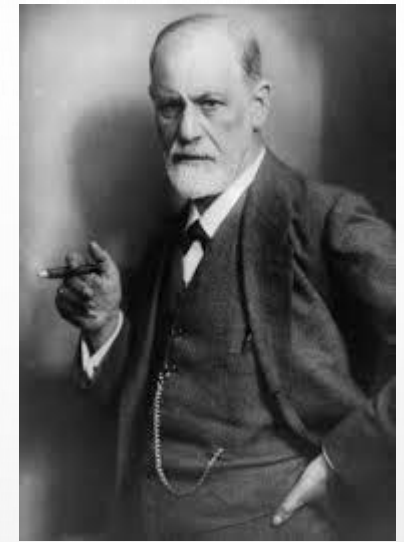
ENERGETICKÝ ZÁKLAD ORGANIZMU

- PUD = ENERGIA, KTORÁ UVÁDZA ORGANIZMUS DO POHYBU.

PUD – ORGANICKÉ, BIOLOGICKY DANÉ MOTÍVY

PUDY VZNIKAJÚ Z NEUSPOKOJENÝCH POTRIEB, AKO JE **POTREBA**
POTRAVY, SPÁNKU, VYLUČOVANIA, MAJÚ TAKPOVEDIAC CIEĽ
„VSTAVANÝ“

PUD ŽIVOTA

PUD SMRTI

INÍ AUTORI: PUD HLADU, PUD SMÄDU. MATERINSKÝ PUD,
SEXUÁLNY PUD

- KAŽDÁ AKTIVITA (OTVORENÁ AJ SKRYTÁ), KTORÚ JEDINEC VYKONÁVA SI VYŽADUJE UVOĽNENIE POTREBNEJ ENERGIE.
- MNOŽSTVO UVOĽNENEJ ENERGIE JE URČOVANÉ MIEROU ČI STUPŇOM ÚSILIA POTREBNÉHO NA ZVLÁDNUTIE DANEJ SITUÁCIE. NA ŤAŽKÉ ÚLOHY TREBA VIAC ENERGIE.
 - MNOŽSTVO UVOĽNENEJ ENERGIE JE ZÁVISLÉ AJ NA FYZIOLOGICKÝCH FAKTOROCH - OD DOSTATKU POTRAVY A TEKUTÍN, OD ČINNOSTI NS A ENDOKRINNÉHO SYSTÉMU.
- VZŤAH MEDZI PRÍJMOM A USKLADNENÍM ENERGIICKÝCH LÁTOK A ICH VÝDAJOM SÚ DÔLEŽITÝMI ČINITEĽMI ZDRAVIA JEDINCA A PREŽÍVANIA SPOKOJNOSTI A VYROVNANOSTI.

- **INŠTINKT - REFLEX - NAJNIŽŠÍ ELEMENT**
- - JEDNODUCHÉ ODPOVEĎOVÉ SCHÉMY NA STIMUL,
DANÉ ORGANICKÝM REFLEXNÝM OBLÚKOM

- **INŠTINKTÍVNY AKT** - VÝSLEDOK PÔSOBENIA VIACERÝCH FAKTOROV
- KOMPLEXNE PREPOJENÝ AKT: (PÁRENIE NEJAKÝCH RÝB) PO JEDNOM NÁZNAKU NASLEDUJE ĎALŠÍ, KTORÝ JE SPÚŠŤACÍM PODNETOM PRE TOHO DRUHÉHO, JEHO ODPOVEĎ JE ZASA SPÚŠŤACÍM PODNETOM PRE TOHO PRVÉHO

POTREBA

- STÁVAJÚ SA HYBNOU SILOU AKTIVITY ĽUDÍ A OBSAHOM MOTIVÁCIE ĽUDSKEJ ČINNOSTI, AK SA VEDOME ODRÁŽAJÚ A PREŽÍVAJÚ V ĽUDSKEJ PSYCHIKE
- SÚ TO ZÁKLADNÉ MOTÍVY
- VYMEDZUJE JU NEDOSTATOK/NADBYTOK NIEČOHO – NARUŠENÁ HOMEOSTÁZA A PSYCHICKÉ EKVILIBRUM
- POTREBY SÚ HIERARCHICKÉ

POTREBY

Maslowova pyramída

potreba sebarealizácie

potreba uznania, úcty

potreba lásky, prijatia

potreba bezpečia, istoty

fyziologické potreby

tvorivosť

spontánnosť

príjmanie života

ocenenie, pochvala

potreba uznania

potreba úcty

potreba ocenenia

priateľstvo, partnerský vzťah
rodina, sexuálna intimita

zamestnanie, fyzická bezpečnosť,
príjem, istota rodiny, istota zdravia

dýchanie, potrava, voda, spánok, sex

• **MASLOW** ZAVIEDOL POJEM METAPOTREBA A ROZPRACOVAL TEÓRIU METAMOTIVÁCIE, KTORÁ VYJADRUJE VÝZNAM VÝVOJA VYŠŠÍCH POTRIEB Z BIOLOGICKY ZAKORENENÝCH HODNÔT ŽIVOTA.

• **SEBAAKTUALIZÁCIA A SEBAREALIZÁCIA** - VYCHÁDZAJÚ Z POTREBY OSOBNOSTNÉHO RASTU, SÚ VYŠŠIE AKO JEDNODUCHÉ FYZIOLOG. ALEBO SOCIÁLNE POTREBY. SPÔSOBUJÚ **POCIT VLASTNEJ CENY A SEBAÚCTY** - ČLOVEK CÍTI, ŽE NIEKAM PATRÍ.

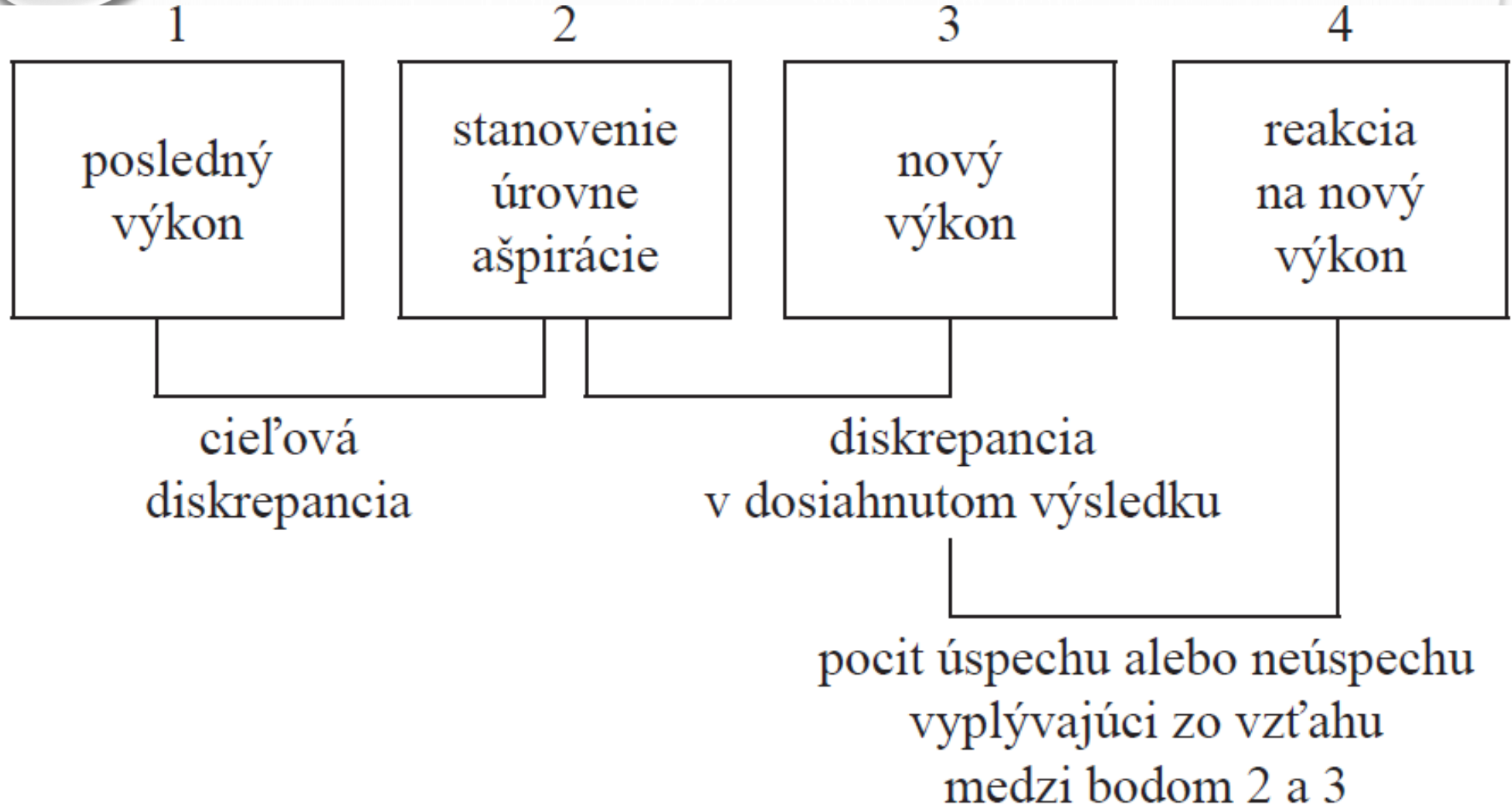
MOTIVÁCIA A SEBAUTVÁRANIE ČLOVEKA

- FORMOVANIE OSOBNOSTI ČLOVEKA
- SEBAPOZNÁVANIE A SEBAHODNOTENIE – POZNANIE MOŽNOSTÍ, PREDPOKLADOV A OBMEDZENÍ, POZNANIE KLADOV/ZÁPOROVI
- ŠTÚDIUM SEBA – SEBAPOZOROVANIE, ZÍSKANIE INFORMÁCIÍ O SEBE AJ OD DLHOROČNÝCH PRIATEĽOV, SVOJICH RODIČOV A BLÍZKYCH
- POZNANIE SEBA SPÔSOBUJE, ŽE ČLOVEK SA STÁVA OTVORENEJŠÍM VOČI SVOJIM VLASTNÝM SKÚSENOSTIAM, ZVYŠUJE SA OCHOTA K VLASTNEJ KOREKCII, NÁPRAVE A SEBAVÝCHOVE
- PORUCHY – SEBAPRECEŇOVANIE // SEBAPODCEŇOVANIE

AŠPIRÁCIA

- OSOBNÝ AKTIVAČNÝ ČINITEĽ A SÚVISÍ S POTREBOU SEBAREALIZÁCIE
- SMEROVANIE K ISTÝM HODNOTÁM, VYTÝČENÝCH VO SVOJICH CIEĽOCH, PLÁNOCH
- **AŠPIRAČNÁ ÚROVEŇ** – AK ŠPRINTÉR DOSIAHOL ČAS V MINULEJ SÚŤAŽI 10 S. A PREDTÝM 10,5 S. BUDE CHCIEŤ V BUDÚCNOSTI DOSIAHNUŤ ČAS POD 10.

=ÚROVEŇ BUDÚCEHO VÝKONU V ZNÁMEJ ÚLOHE, KTORÚ SA JEDINEC OBOZNÁMENÝ S ÚROVNŔOU SVOJHO PREDCHÁDZAJÚCEHO VÝKONU ROZHODNE DOSIAHNUŤ

- SEKVENČNÁ ANALÝZA AŠPIRÁCIE VO VÝKONOVEJ SITUÁCII PODĽA PARDELA, IN. KUBÁNI, 2010, PULIB

PODĽA TEÓRIE VÝKONOVEJ MOTIVÁCIE SA

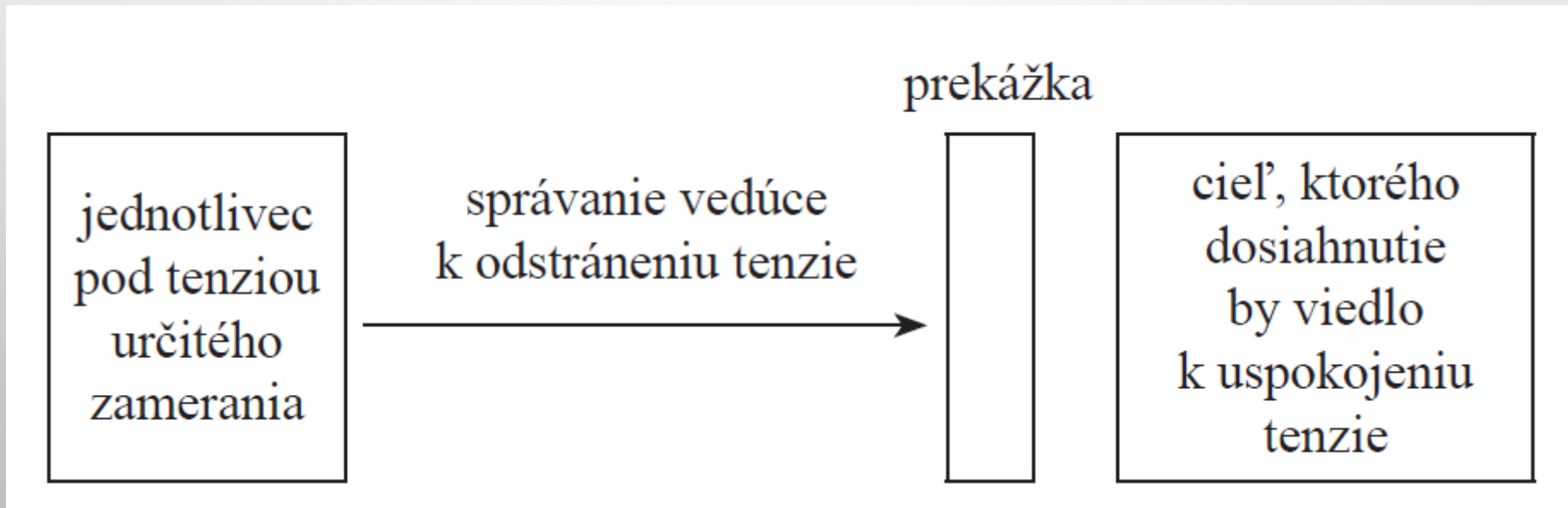
ĽUDIA DELIA NA

- A) MOTIVOVANÝCH ÚSPECHOM A
- B) MOTIVOVANÝCH VYHNUTÍM SA NEÚSPECHU.

NEMOŽNOSŤ USPOKOJIŤ POTREBY = FRUSTRÁCIA

- STAV JEDINCA, KTORÝ PRI SMEROVANÍ K CIEĽU NARÁŽA NA PREKÁŽKU.

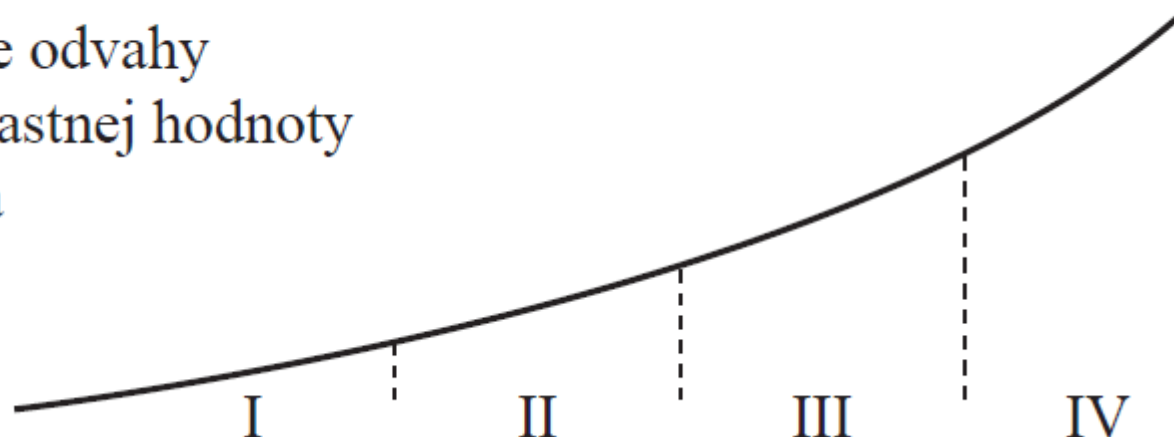
KEDY DOCHÁDZA K FRUSTRÁCIÍ?

- ROSENZWEIG:
- NEDOSTATOK (CHÝBAJÚ PROSTRIEDKY NUTNÉ NA DOSIAHNUTIE CIEĽA),
- STRATA (DEPRIVÁCIA),
- KONFLIKTY

SPRÁVANIE ČLOVEKA VO FRUSTRUJÚCEJ SITUÁCII

- SPRÁVAŤ SA SUBMISÍVNE T. J. NIE JE SCHOPNÝ AKCIE,
- PREKONAŤ PREKÁŽKU,
- OBÍŠŤ PREKÁŽKU,
- HĽADAŤ NÁHRADNÝ CIEĽ,
- STIAHNUŤ SA ZO SITUÁCIE FYZICKY ALEBO VO FANTÁZII.

I – napätie
II – zníženie odvahy
III – kríza vlastnej hodnoty
IV – neuróza

AGRESIA AKO ODPOVEĎ NA FRUSTRÁCIU

- **EXTRAPUNITÍVNA** REAKCIA – PRÍČINA FRUSTRÁCIE SA HĽADÁ V DRUHÝCH ĽUĎOCH (EXTRÉM – VRAŽDA)
- **INTROPUNITÍVNA** REAKCIA – PRÍČINA SA HĽADÁ V SEBE SAMOM (EXTRÉM – SAMOVRAŽDA),
- **IMPUNITÍVA** REAKCIA – PRÍČINA FRUSTRÁCIE SA PRIPISUJE NEVYHNUTNÝM OKOLNOSTIAM, ODPADÁ TEDA OTÁZKA „VINY“ (ROSENZWEIG)

KONFLIKT AKO MOTÍV

- MOTÍV JE KONŠTRUKT, KTORÝ MÁ PRISPIEŤ K OBJASNENIU KONFLIKTU
- *KONFLIKT DVOCH KLADNÝCH ALTERNATÍV (MOTÍVOV):*

PRIBLÍŽENIE — PRIBLÍŽENIE

- *KONFLIKT DVOCH NEGATÍVNYCH ALTERNATÍV:*

VYHNUTIE — VYHNUTIE

- *KONFLIKT MEDZI KLADNOU A ZÁPORNOU ALTERNATÍVOU:*

PRIBLÍŽENIE — VYHNUTIE

- *DVOJNÁSObNÝ KONFLIKT:*

PRIBLÍŽENIE — VYHNUTIE

MILLEROVA KONCEPCIA KONFLIKTU – RIEŠENIE KONFLIKTU

- 1. **TENDENCIA PRIBLIŽIŤ SA** K CIEĽU JE TÝM SILNEJŠIA, ČÍM JE SUBJEKT BLIŽŠIE K CIEĽU = **GRADIENT PRIBLIŽOVANIA**.
- 2. **TENDENCIA VZDIALIŤ SA** OD MIESTA ALEBO PREDMETU, KTORÉMU SA VYHÝBAME JE TÝM SILNEJŠIA, ČÍM JE SUBJEKT K NEMU BLIŽŠIE = **GRADIENT VYHÝBANIA**.
- 3. **SILA VYHÝBANIA** VZRASTÁ S BLÍZKOSŤOU RÝCHLEJŠIE, AKO VZRASTÁ SILA PRIBLIŽOVANIA. INÝMI SLOVAMI GRADIENT VYHÝBANIA JE STRMŠÍ AKO GRADIENT PRIBLIŽOVANIA. OD ZLÉHO UTEKÁME RÝCHLEJŠIE, NEŽ SA PRIBLIŽUJEME K DOBRÉMU.
- 4. SILA PRIBLIŽOVANIA A VYHÝBANIA ZÁVISÍ OD **SILU PUDU**, KTORÝ JE ICH ZÁKLADOM.

HODNOTA

- PRIORITA, KTORÁ POHÁŇA CELÉ ĽUDSKÉ SNAŽENIE ČLOVEKA. KAŽDÝ ČLOVEK MÁ ÚPLNE INÝ HODNOTOVÝ REBRÍČEK, KTORÝ SA POČAS JEHO ŽIVOTA MENÍ, PRETO ĽUDIA KONAJÚ ODLIŠNE
- ZODPOVEDNOSŤ

POSTOJE

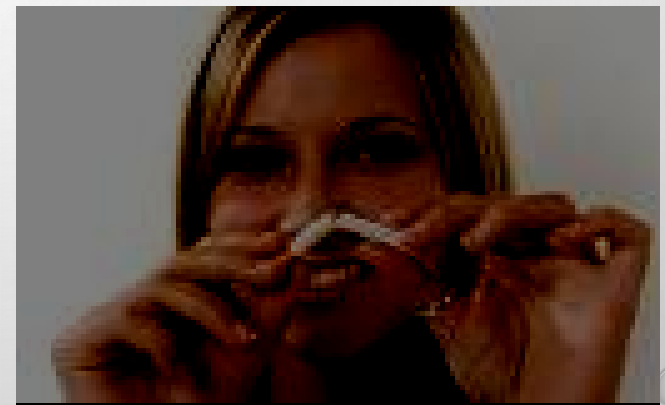
- NÁZOR ALEBO PRIPRAVENOSŤ K ČINU VO VZŤAHU S URČITÝM PROBLÉMOM ALEBO VOĽBOU
- SÚ HODNOTIACE A INDIKUJÚ POCITY VO VZŤAHU K URČITEJ ZÁLEŽITOSTI
- RELATÍVNE STÁLE SÚSTAVY STANOVÍSK OSOBNOSTI K VECIAM A JAVOM, KTORÉ REGULUJÚ SPRÁVANIE
- SÚ VÝSLEDKOM SKÚSENOSTÍ, NO UPLATŇUJE SA AJ AKO RIADIACI – DIREKTÍVNY FAKTOR
- PREDMETNÉ POSTOJE A SOCIÁLNE POSTOJE

ZMENY POSTOJOV SÚ DVOJAKÉHO DRUHU:

- *KONGRUENTNÉ,*
 - *INKONGRUENTNÉ.*
-
- **1. KOGNITÍVNA DIMENZIA** - TÝKA SA NÁZOROV A MYŠLIENOK, KTORÉ OSOBA MÁ O PREDMETE POSTOJA (HODNOTENIE).
 - **2. EMOCIONÁLNA DIMENZIA** - TÝKA SA TOHO, ČO OSOBA CÍTI K PREDMETU POSTOJA (EMÓCIÍ ALEBO EMOCIONÁLNYCH REAKCIÍ).
 - **3. KONATÍVNA ZLOŽKA ALEBO BEHAVIORÁLNA DIMENZIA** - TÝKA SA SKLONOV K SPRÁVANIU ČI KONANIU VO VZŤAHU K PREDMETU POSTOJA.

VÔĽA - VEDOME ZACIELENÁ ČINNOSŤ

- CHARAKTERISTIKY, ZNAKY VÔĽOVÉHO KONANIA:
 - UVEDOMENIE SI CIEĽA
- UVEDOMENIE SI PROSTRIEDKOV VEDÚCICH K CIEĽU
 - ROZHODOVANIE
 - NAPÄTIE

- ZACIELENOSŤ SA PREJAVUJE V UVEDOMENÍ ŠTRUKTÚRY CIEĽA JESTVUJÚCEHO V MYSLI ČLOVEKA

VÔĽOVÁ ČINNOSŤ A JEJ PREPOJENIE NA INÉ OBLASTI

- A) MUSIA BYŤ PRÍTOMNÉ PRVKY PREDSTAVIVOSTI- IMAGINATÍVNA OBLASŤ,
- B) ČLOVEK MUSÍ VYNALOŽIŤ URČITÚ MIERU ENERGIE NA DOSIAHNUTIE CIEĽA – ENERGETICKÁ OBLASŤ,
- C) NA ZAČIATKU VÔĽOVÉHO KONANIA SÚ MOTÍVY ALEBO TLAK NA NIEČO – MOTIVÁCIA,
- D) ČLOVEK VEDOME ZVAŽUJE PROSTRIEDKY NA DOSIAHNUTIE CIEĽA – POZNÁVACIA OBLASŤ,
- E) DOSIAHNUTIE CIEĽA JE SPREVÁDZANÉ ÚĽAVOU – EMOCIONÁLNA OBLASŤ (FARKOVÁ, M., 2002).

- FÁZY VŔLOVÉHO KONANIA (PODĽA ČASOVÉHO SLEDU)

- VZNIK POHNÚTKY
 - BOJ MOTÍVOV
 - ROZHODNUTIE
- VYKONANIE ROZHODNUTIA

- **VŮĽOVÉ VLASTNOSTI**

- SAMOSTATNOSŤ

- CIEĽAVEDOMOSŤ

- ROZHODNOSŤ

- VYTRVALOSŤ

